

SAKSPAPIR

Saksnr	Utval	Type	Dato
72/2020	Formannskap/plan- og økonomiutvalet	PS	25.11.2020
	Kommunestyret	PS	

Sakshandsamar	Arkiv	ArkivsakID
Oliver Gravermoen	FE-690, FA-C56, FA-C50	20/204

BEVARING OG REGISTRERING AV DE DYVIKSKE SAMLINGAR

Tiltak til registrering og bevaring av gjenstandssamlinga på Straume Landskapsmuseum

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Tre alternativ:

1. Alarmsikring av landskapsmuseet, mindre bevaringstiltak og registrering av de Dyvikske Samlingar og Verpelstadsamlinga. Samla kostnad kr 270.000. Finansiering ved bruk av fond 2.53080008 og 2.53080006.

eller

2. Mindre bevaringstiltak og registrering av de Dyvikske Samlingar og Verpelstadsamlinga. Samla kostnad kr 210.000. Finansiering ved bruk av fond 2.53080008 og 2.53080006.

eller

3. Utgreie bruk av landskapsmuseet framover herunder ulike tiltak for bevaring eller flytting av samlingane

FPØ - 72/2020 - Forslag frå SV, Sp og Høgre, lagt inn i møteportalen av Kjartan Haugsnes, SV

Partia Sp, SV og Høgre støttar rådmannen si innstilling pkt. 3 med følgjande tillegg:

Formannskapet ber om ein uttale frå museumsfagleg miljø. Formannskapet ber også om ein skriftleg uttale til saka frå personar som er tilknytt landskapsmuseet som omvisarar eller med dugnadsarbeid.

FPØ - 72/2020 - Endringsforslag frå Ap, lagt inn i møteportalen av Thor Andersen

Ny tekst P.3 Det må utredes en helhetlig bruk av landskapsmuseet framover med ulike tiltak for bevaring av samlingene lokalt

FPØ - 72/2020 - Tilleggsforslag frå Ap, lagt inn i møteportalen av Thor Andersen

Det må utredes en helhetlig bruk av landskapsmuseet framover med ulike tiltak for bevaring av samlingene lokalt

Formannskap/plan- og økonomiutvalet - Sak 72/2020

FPØ - Behandling:

Formannskap, plan- og økonomiutvalet drøfta saka.

Thor Andersen, Ap la fram følgjande endringsforslag:

Ny tekst P.3 Det må utredes en helhetlig bruk av landskapsmuseet framover med ulike tiltak for bevaring av samlingene lokalt

Thor Andersen, Ap la fram eit tilleggsforslag som erstatta framlagd endringsforslag.

Det må utredes en helhetlig bruk av landskapsmuseet framover med ulike tiltak for bevaring av samlingene lokalt

Røysting

Det vart først røysta over rådmannen sitt framlegg til vedtak med tre ulike alternativ. Alternativ 3 vart samrøystes vedteke.

Det vart deretter røysta over tilleggsforslaget frå SV, Sp og Høgre, som var lagt inn i møteportalen av Kjartan Haugsnes. Tilleggsforslaget vart samrøystes vedteke.

Det vart til slutt røysta over tilleggsforslaget frå Ap, som vart samrøystes vedteke.

FPØ - Tilråding/Vedtak:

Formannskap, plan- og økonomiutvalet si innstilling til kommunestyret:

Utgjeie bruk av landskapsmuseet framover herunder ulike tiltak for bevaring eller flytting av samlingane

Formannskapet ber om ein uttale frå museumsfagleg miljø. Formannskapet ber også om ein skriftleg uttale til saka frå personar som er tilknytt landskapsmuseet som omvisarar eller med dugnadsarbeid.

Det må utredes en helhetlig bruk av landskapsmuseet framover med ulike tiltak for bevaring av samlingene lokalt.

Saksopplysningar:

Samandrag/konklusjon (kort om saka)

Vaksdal kommune eig Straume Landskapsmuseum. Ulike tiltak er vurdert for å ta vare på gjenstandssamlingane her vidare. Det er behov for digital registrering av gjenstandane i eit eigna system. Osterøy museum kan gjennomføra eit slikt arbeid og kommunen kan søkje støtte til dette frå Kulturrådet. Nokre objekt kan vurderast til deponering i eit eigna magasin. Mindre bevaringstiltak er naudsynt i husa og eit alarmanlegg for betre sikring er vurdert. Rådmann legg fram ulike alternativ; to alternativ for tiltak og eit alternativ om vidare utgreiing.

Bakgrunn for saka

Landskapsmuseet på Straume har nyleg feira 30 års jubileet sitt. Mykje av det som er utstilt i både skulemuseet og Kallestadstova er opprinneleg ein del av OK Dyvik sine samlingar, eller «De Dyvikske Samlingar» (DDS), samt den noko mindre Verpelstadsamlinga.

Her er gjenstandar frå dagleglivet, militær- og skulehistorie, landbrukskvardagen og fest frå både 200 og 300 år attende i tid. Samlinga har for det meste vore urørt sidan 1989, og etter at det vart slutt for helgeomvisningar tidleg på 90-talet, har museet vore vist til skuleklassar og på førespurnad.

Det er i dag eit stort behov for å sikre og vedlikehalde særleg tekstiler og smykker i samlinga. Før dette arbeidet kan gjennomførast, bør samlingane registrerast digitalt, slik det har vore gjort i tilsvarende museer i Norge.

Landskapsmuseet med Kallestadstova, skulemuseet, naustene ved sjøen, dragebryggja og gilja på Straume, samt Skipshelleren på Dæmring-sida av brua, gir eit mangfoldig innsyn i levemåten i Vaksdal og omegn i førindustriell tid og til slutten av 1800-talet. Det er eit stort lokalt engasjement for å ta vare på lokalhistorien og Vaksdal kommune kan ivareta eigaransvaret sitt her ved å opne for meir bruk av museet i lokal regi.

Etter ei synfaring med Osterøy museum i mars 2020 vart fylgjande vurderingar gjort:

1. Auka aktivitet og bruk via vennelag er ynskjeleg
2. Innkjøp av vindusblender og insektfeller er naudsynt for å bevare tekstil og interiør
3. Gjennomgang, fotografering og registrering av særleg DDS er ei forutsetnad for betre sikring av dei historiske verdiane
4. Ny alarmsikring bør vurderast
5. Nokre særleg verdifulle tekstilar bør vurderast flyttet til Osterøy museum for deponering i klimakontrollert magasin

For å syne fram både bygningar og samlingane har vi vorte råda til å gi meir ansvar og fridom til lokale ildsjelar ved å oppfordre til å starte eit vennelag. Det å starte eit vennelag for landskapsmuseet og de Dyvikske Samlingar, etter mønster frå Osterøy museum, og ei betre registrering, samanfallar med de nye målene for kulturmiljøpolitikken i stortingsmelding 16, 2019-2020:

- Alle skal ha mulighet til å engasjere seg og ta ansvar for kulturmiljø
- Kulturmiljø skal bidra til berekraftig utvikling gjennom helhetlig samfunnsplanlegging
- Et mangfold av kulturmiljø skal tas vare på som grunnlag for kunnskap, opplevelse og bruk

Eit vennelag kan skape jamn aktivitet og auke bruksverdien av kulturskattane her i større grad enn kommunen har evna dei siste åra. Osterøy museum har erfaring med at dette gjev «ny glød» i lokalmiljøet – folk bidreg dessutan til oppgåvar som elles ikkje vart gjort, og det vart lettare å prioritera rett mht. drift og vedlikehald.

Vurdering og konsekvensar

Vaksdal kommune har som eigar av freda og verna bygg og kulturminne på landskapsmuseet eit forvaltnings-, vedlikehalds- og bevaringsansvar. Etter at museet vart opna i 1989 har det vore i ordinær drift i om lag eit tiår, og sidan har det vore open for sporadiske omvisningar, feiringar mm. Vaksdal kommune har då til dels vore avhengig av ildsjelar. Eit vennelag for museet kan ta meir ansvar, og ha fleire bruksmoglegheiter til arrangement og liknande, for å syne fram verdiane og historien her.

Kommunen har måla skulemuseet i 2018, samt skifta tak på den freda Kallestadstova i 2019. Det står att noko arbeid med Kallestadstova i 2020 grunna pandemien. I år har det vorte felt tre og det er henta inn prisoverslag på tiltaka nemnt i dette saksframlegget.

For betre bevaring og meir bruk av museet, er det ei føremon å registrera gjenstandssamlinga betre, og det bør takast vare på i tråd med dagens kunnskap. Følgande alternativ er vurdert som aktuelle:

A - Registrering av dei Dyvikske Samlingar og Verpelstadsamlinga, gjennomføring av mindre bevaringstiltak og alarmsikring av landskapsmuseet.

B - Mindre bevaringstiltak og registrering av de Dyvikske Samlingar og Verpelstadsamlinga

Alternativ A

Prosjekt for registrering av dei Dyvikske Samlingar og utdrag av Verpelstadsamlinga, gjennomføring av mindre bevaringstiltak og alarmsikring av landsskapsmuseet

Kostnad: Samla kostnad alternativ A er kr 270.000 (føreset 50 % støtte frå kulturrådet til registrering)

Registrering

DDS vart registrert med museumsnummer og dåverande arkivstandard allereie i 1977. Denne registreringa er tilgjengeleg i kommunens lokale arkiv på heradshuset. Nokre gjenstandar held framleis OK Dyvik sine originale nummer. Ved ei fornya dokumentasjon i programmet «Primus» kan objekta registrerast i eit felles museumssystem, og synast fram på Digitalt Museum. Vi har også sett at samlinga ikkje er komplett jf. registreringa i 1977 og ei liste frå 50-talet, utan eit spesifisert oversyn.

Osterøy museum har gjeve oss prisoverslag på registrering og fotografering på skulemuseet. Dei føreslår eit todelt prosjekt som prioriterar DDS og berre utvalgte deler av Verpelstadsamlinga, ingen skulehistoriske objekt.

Kulturrådet har ei ordning som kan gi inntil 50% støtte for registrering av samlinga vår, og eit politisk vedtak vil styrke ei slik søknad ifølgje Kulturrådet.

Mindre bevaringstiltak

Det er lagra nokre tekstiler på museet som er av særskilt høg regional verdi grunna alder, tilstand,

eller sjeldsyn. Nokre av dei er pakka ned i tråd med lagringsstandard frå 1989, og mange er framleis i god stand. Skulemuseet har oppvarming, men luftfuktigheita kan variera noko, og det er utfordringar med sikringa, sporadisk reinhald og lite tilsyn med eventuelle insektangrep. Brann er ein potensielt katastrofal hending.

Det er lagt til grunn montering av vindusblender som dekkjer dei vesentlege vindaugene og utsetjing av insektfeller. Vidare vert deponering eller nytt lagringsutstyr vurdert for bevaring av særskilte objekt i tråd med dagens standard.

Alarmsikring

Sikring av samlingane er vurdert både med omsyn til innbrot og brann. Vangen Elektriske AS har etter ei synfaring gitt eit prisoverslag på ca kr 60.000 for alarmsikring av både Kallestadstova og Skulemuseet på same system.

Det har også vorte undersøkt ei betre brannsikring. Sprinkler er uaktuelt då det ikkje er offentleg vatn i nærleiken, kun brønn med for lite trykk og kapasitet. Slukking med vatn kan også skade deler av samlinga. Brannslukking med inerte gassar er ei betre løysing, men etter å ha innhenta pris hjå tre tilbydarar, vart ei komplett løysing skissert til å koste ca. kr 800 000. Det er ikkje eit tiltak vi vurderar å vera riktig på noverande tidspunkt. I år er det utarbeidd ny bruks- og branninnstruks ved disse særskilte brannobjekt.

Samla kostnader for alternativ A er kr 270.000 med føresetnad om støtte frå Kulturrådet.

Alternativ B

Prosjekt for registrering av dei Dyvikske Samlingar og utdrag av Verpelstadsamlinga og gjennomføring av mindre bevaringstiltak.

Kostnad: Samla kostnad alternativ B er kr 210.000 (føreset 50 % støtte frå kulturrådet til registrering)

Registrering og mindre bevaringstiltak vert gjennomført som omtalt i alternativ A.

Alarmsikring vert ikkje gjennomført i denne omgang. Det kan eventuelt vurderast på eit seinare tidspunkt.

Alternativ C

Ei større utgreiing om framtida for landskapsmuseet, herunder ulike tiltak for bevaring eller flytting av delar av samlingane kan også vera aktuelt. Det vil då vera viktig å vurdere alle delar av museet.

Finansiering og budsjettering av alternativ A eller B:

Finansiering av prosjektet er ikkje tatt inn i rådmann sitt framlegg til budsjett for 2021 og inngår heller ikkje i handlingsprogram/økonomiplan. Tiltaket vert derfor lagt fram som budsjettsak i samband med behandling av budsjettet for 2021.

Alternativt kan tiltaket finansierast ved bruk av fond. Kommunen har to eldre fond (før 2000)

med vedtak knytt til museet på Straume. 2.53080008 kr 110.000 (samling av mindre fond knytt til Landskapsmuseet) og 2.53080006 kr 78.622 til kulturformål/bygg. Samla kan desse midlane, saman med tilskot frå Kulturrådet, kunne dekke kostnadane ved tiltaket.

Rådmann legg fram tre alternativ til vedtak.